

2023:7

UPPDRAG OM UTBILDNINGSSINSATSER OCH KUNSKAPSSTÖD I FRÅGOR OM MÄNS VÅLD MOT KVINNOR OCH VÅLD I NÄRA RELATIONER

Delrapport 2

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, april 2023

Rapport 2023:7

Dnr: ALLM 2021/69

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Johanna Larsson

Telefon 031- 392 90 94

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	4
1. REGERINGSUPPDRAGET	5
Om rapporten	5
Om uppdraget.....	5
2. GENOMFÖRANDE.....	6
Uppföljande enkät.....	6
Webbstöd	7
Utbildningsinsatser och utökat kursutbud.....	7
Öka medvetenheten om examensmålets betydelse och innehåll.....	8
Motverka hedersrelaterat våld och förtryck.....	8
Examensmålets effekter.....	9
UKÄ:s kartläggning.....	9
3. RESULTAT AV INSATSERNA	10
Utbildningsinsatser	10
Webbstöd	11
4. SLUTSATSER.....	12
Processstöd till lärosäten.....	12
Webbstöd för lärosäten.....	12
Fortsatta utbildningsinsatser	12
Intern samverkan för implementering i ordinarie struktur.....	13
Uppföljning av examensmålets effekter.....	13

SAMMANFATTNING

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021, fått i uppdrag att 2021–2023 fortsatt erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd för lärare och andra utbildningsansvariga vid universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. En kortfattad delredovisning på hittills uppnådda resultat ska lämnas senast den 17 april 2023. Denna rapport utgör myndighetens delredovisning.

Under 2022 har ett prioriterat mål varit implementering av ett webbaserat kunskapsstöd för lärosäten. Arbetet har skett i tät samverkan med Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet (NCK) och lanserades under hösten. Webbstödet är placerat på NCK:s hemsida och i samma format som deras övriga webbstöd.

Jämställdhetsmyndigheten har under året uppdragit åt Göteborgs universitet att genomföra en uppföljande studie av Lärosätenas utbildningsbehov i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Resultaten från studien pekar på att en viss förflyttning har skett men att vissa utmaningar kvarstår, bland annat att antalet utbildningsanordnare med anställda lärare som undervisar och examinerar inom området har ökat, men att införandet av examensmålet ännu inte fullt ut inkluderar hela våldsområdet i examensmålet. Resultaten från den uppföljande studien kommer att användas som underlag under uppdragets sista år.

Jämställdhetsmyndigheten har under året fortsatt erbjudit temakurser om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, bland annat har NCK tagit fram och genomfört en programspecifik basmodul.

Den programspecifika modulen utvärderades med goda resultat och deltagarna lyfte som positiva aspekter bland annat fördelen med att hela institutionen fick ta del av utbildningen. Därför kommer NCK under 2023 att erbjuda ytterligare program samma möjlighet.

Efter att Jämställdhetsmyndighetens uppdrag slutrapporteras 2024 kommer de första läkarna, vars utbildning omfattar sex år och därmed är längst av de aktuella programmen, ha tagit sin examen. Först då finns en möjlighet att göra en uppföljning av hur samtliga program har implementerat examensmålet. En sådan uppföljning bör inbegripa en kvalitetsgranskning för att klarlägga om examensmålets bredd inkluderats. Jämställdhetsmyndigheten rekommenderar att en sådan uppföljning genomförs.

Jämställdhetsmyndigheten ser också att en kontinuerlig fortsatt utveckling av webbstödet behöver ske för att vara relevant för målgruppen och att NCK bör få det uppdraget.

1. REGERINGSUPPDRAGET

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021, fått i uppdrag att 2021–2023 fortsatt erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd för lärare och andra utbildningsansvariga vid universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Om rapporten

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag¹ att lämna två kortfattade delredovisningar med fokus på dittills uppnådda resultat, senast den 15 april 2022 respektive den 17 april 2023. Delredovisningarna ska utformas för att kunna användas som underlag för regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen.

Om uppdraget

Sedan mars 2018 har Jämställdhetsmyndigheten med anledning av det nya examensmålet gällande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer haft i uppdrag att bidra med kunskapsstöd och utbildningsinsatser till universitets- och högskolelärare samt annan personal med utbildningsansvar. Det första uppdraget avsåg åren 2018–2020 och slutrapporterades i april 2021².

Uppdraget ska planeras i samverkan med Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län (NCH) och genomföras i samverkan med Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Barnafrid vid Linköpings universitet samt lämpliga lärosäten.

Jämställdhetsmyndigheten ska senast den 15 april 2024 lämna en samlad redovisning av uppdraget. Jämställdhetsmyndigheten ska i redovisningen av uppdraget särskilt belysa hur arbetet har bidragit till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdraget innebär att utbildningsinsatser ska erbjudas lärare och utbildningsansvariga vid de 27 lärosäten som ger någon av de åtta utbildningar som på grundnivå har examensmålet ”att visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer”. Examensmålet infördes den 1 juli 2018, och sedan 1 januari 2019 omfattas fysioterapeutexamen, juristexamen, läkarexamen, psykologexamen, socionomexamen, sjuksköterskeexamen, tandläkarexamen och tandhygienistexamen.

¹ A2020/02655, A2020/02621 (delvis)

² Jämställdhetsmyndigheten (2021:13) *Utbildning för ökad kunskap*.

2. GENOMFÖRANDE

Fokus för uppdragets genomförande har varit att skapa ett hållbart stöd för utbildningsansvariga och lärare som alla kan ta del av, oberoende av var i landet de verkar samt att fortsatt erbjuda redan framtagna kurser och vid behov utveckla och erbjuda kompletterande insatser.

Uppföljande enkät

Genomförandet av det förlängda uppdraget har till stor del vilat på slutsatser från studien ”Lärosätenas utbildningsbehov i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer”³ som Göteborgs Universitet genomförde på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten.

Under hösten 2021 påbörjades arbetet med en uppföljandestudie av Lärosätenas utbildningsbehov i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Syftet med studien har varit att åter undersöka behov av utbildningsinsatser och kunskapsstöd vid berörda institutioner 5 år efter att examensmålet infördes, samt hur lärosätena lyckats integrera det nya examensmålet i professionsutbildningarna och att ta sig an utbildning på detta område. Resultaten från uppföljningsstudien kommer att användas som underlag för uppdragets sista år.

Resultaten från studien pekar på att det skett en viss förflyttning, men att vissa utmaningar kvarstår, bland annat att:

- Antalet utbildningsanordnare med anställda lärare som undervisar och examinerar inom området har ökat.
- På en övergripande nivå tyder svaren i enkätstudien på att det skett en klar utveckling gällande införandet av examensmålet i lärandemål, undervisning och examination. På detaljnivå är resultatet mera komplext och visar att centrala förändringar i förståelsen av examenmålet begrepp ”mäns våld mot kvinnor” och ”våld i nära relationer”, inte har skett.
- En majoritet av både lärarkollegier och personal med övergripande utbildningsansvar hade fortfarande ett utbildningsbehov inom området för examensmålet.
- Sedan 2019 tycks det ha skett ett särskilt ökat utbildningsbehov för våld i hbtqi-personers nära relationer samt för hedersrelaterat våld och förtryck inklusive könsstympning av flickor och kvinnor och tvångs- och barnäktenskap.
- Utvecklingen tyder på en generell tendens att införandet av examensmålet ännu inte fullt ut inkluderar hela våldsområdet i examensmålet.

³ Carlsson N. (2020) *Lärosätenas utbildningsbehov som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer*. Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.

Studien pekar på att stödet till lärosätena fortfarande behöver ses som mångårigt och omfattande. Studien föreslår därför samma rekommendationer som gavs i den första studien 2020⁴, vilket innebär utbildningsinsatser inom tre områden:

- Avsikten med examensmålet gällande bakgrund, syfte och innehåll.
- Fördjupade kunskaper och färdigheter inom program och kursutveckling inom våldsområdet.
- Kunskap om våld och professionsfärdigheter som krävs för att upptäcka, stoppa och förebygga våldet, samt för att hjälpa och stödja den som blivit utsatt, som ingår i den nationella strategin.

Särskilt angeläget är att utöka omfattningen av utbildning om våldsformer som en stor del av studenterna fortfarande inte får lära sig.

Den uppföljande studien rekommenderar därutöver även bland annat:

- dialogmöten för kunskapsutveckling
- pedagogiska stödformer i form av utbildningsinsatser med kortare kurser, workshoppar och seminarier
- ett samordnat pedagogiskt nätverk/kollegium baserat på kollegialt samarbete och ömsesidigt stöd, med utbyte av erfarenheter och kunskaper.

Webbstöd

Jämställdhetsmyndigheten har under 2022, tillsammans med NCK, fortsatt arbetet med framtagandet av ett webbaserat och hållbart stöd till de som ska utveckla innehållet i och genomföra examinering av examenmålet. För att innehållet ska vara relevant och uppdateras utifrån målgruppens behov har en referensgrupp med representation från aktuella program varit kopplad till arbetet.

Hösten 2022 publicerades webbstödet och nyhetsbrev gick ut i olika kanaler om att webbstödet nu finns att tillgå. I januari 2023 hölls en webbsänd lanseringskonferens tillsammans med NCK.

Webbstödet kommer att vara en levande läroportal som kontinuerligt uppdateras med aktuell kunskap och erfarenhet genom lärande exempel. Vid uppdragets slut ska webbstödet ersätta de utbildningsinsatser som genomförts under uppdragets genomförande.

Utbildningsinsatser och utökat kursutbud

Sedan 2019 har flera olika temakurser tagits fram och fortsatt erbjudits under 2022, se kapitel 3.

I samarbete med Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet har myndigheten anpassat kursen, Teoretiska perspektiv på mäns våld mot kvinnor inom forskning och praktik 7,5 hp på avancerad nivå för uppdragets målgrupp. Detta har resulterat i kursen Teoretiska perspektiv på mäns våld mot kvinnor 5 hp som erbjudits under våren 2022 inom ramen för uppdraget.

⁴ Carlsson N. (2020) *Lärosätenas utbildningsbehov som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer*. Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.

En förfrågan från Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet om en riktad utbildning till hela institutionen med fokus på implementering av det nya examensmålet, resulterade i att Jämställdhetsmyndigheten gav NCK i uppdrag att ta fram en högskolepedagogisk kurs⁵, med fokus på juristutbildningen, vilken erbjöds under 2022.

Öka medvetenheten om examensmålet betydelse och innehåll

Studien Lärosätenas utbildningsbehov i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer visade att många utbildningsansvariga och lärares uppfattning av examensmålet bredd och för de begrepp som omfattas av examensmålet är alltför begränsade i relation till Sveriges åtaganden enligt Istanbulkonventionen⁶ samt den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

För att nå fler utbildningsansvariga och göra examensmålet mer begripligt har Jämställdhetsmyndigheten tidigare tagit fram en sammanfattning av studien ”Att förstå våldsbegreppen. En nyckel i arbetsprocessen med det nya examensmålet”⁷.

Kortrapporten distribuerades tillsammans med bland annat information om webbstödet för lärosäten genom utskick av ett bokpaket under 2022. Målgruppen för utskicket var studierektorer och programansvariga på alla program som omfattas av examensmålet samt lärosätenas samordnare av arbetet med programmet för jämställdhetsintegrering i universitet och högskolor.

Därutöver har Jämställdhetsmyndigheten tagit fram ytterligare en kompetenshöjande insats i form av en nyproducerad animerad film om den nationell strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor⁸. Målet med filmen är att sprida kunskapen om bredden av de våldsformer som omfattas av nationella strategin och som examensmålet är sprunget ur.

Motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Jämställdhetsmyndigheten och NCH har samverkat i att integrera frågan om hedersrelaterat våld och förtryck i uppdraget. Under 2022 har samverkan skett via de referensgruppsmöten som rymts inom ramen för uppdraget.

Alla kursansvariga som anordnade utbildning inom uppdraget fick ansvar för att lägga ett särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck i genomförandet. I redovisningarna framgår att utbildningsanordnare har inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck, främst genom samtal om hur området kan integreras i undervisningen som en del i helheten och inte som ett särskilt ämne.

⁵ <https://www.nck.uu.se/utbildning/hogskolepedagogisk-kurs-om-kunskapsomradet--mans-vald-mot-kvinnor-och-vald-i-nara-relationer/>

⁶ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (2014:13)

⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2021:22) *Att förstå våldsbegreppen. En nyckel i arbetsprocessen med det nya examensmålet.*

⁸ Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Nationella strategin.* <https://vimeo.com/706026419>

Examensmålets effekter

Jämställdhetsmyndigheten följer och stödjer en studie vid Jönköpings hälsöhögskola, som påbörjades under 2021. Studien har ännu inte publicerats och det är därför inte möjligt att redovisa några slutsatser i delrapporten. Vid tidpunkten för Jämställdhetsmyndighetens slutredovisning av detta uppdrag i april 2024, väntas studien kunna presenteras.

Studien avser att uppskatta hur studenter vid flera lärosäten upplever sin egen kunskap om examensmålet vid ett givet tillfälle och följa hur deras upplevda kunskap förändras, från första till sista terminen på utbildningen. De två program som ingår i studien är sjuksköterske- och socionomprogrammen. Det kommer även att göras en jämförande studie med polisprogrammet. Studien avser även att undersöka:

- nyutexaminerades uppfattning om grundutbildningens relevans när det gäller att möta, förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation
- hur de uppfattar sin förmåga att ställa frågor om, upptäcka, erbjuda stöd och skydd till personer som utsätts för våld i nära relationer
- om och vilken fortbildning de har erbjudits och gått efter avslutad utbildning.

När Jämställdhetsmyndighetens uppdrag slutrapporteras 2024 har studenter från samtliga program hunnit ta examen. Först då är det möjligt att utvärdera hur examensmålet har implementerats, undersöka vilken effekt examensmålet haft och om det finns behov av att utveckla målnivåerna i utbildningsprogrammen.

UKÄ:s kartläggning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har på uppdrag av regeringen under 2022 genomfört en uppföljande kartläggning⁹ av hur kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation inkluderas i 15 utbildningar. Kartläggningen som även innefattar de utbildningar som har examensmål om att visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer genomfördes via en enkät som skickades ut till berörda lärosäten. UKÄ har även genomfört digitala workshoppar med utbildningsansvariga vid några av utbildningar med examensmålet. Vid några av dessa tillfällen medverkade Jämställdhetsmyndigheten och presenterade det uppdrag som myndigheten har.

Kartläggningen visar att lärosäten beaktar nya examensmål, att examensmålet inkluderas i utbildningarna och examineras. Dock konstaterar kartläggningen att kunskapsområdet ges litet utrymme och oftast bara motsvarar en eller två högskolepoäng.

Många utbildningsanordnare ser positivt på examensmålet, men anser att det är omfattande och att det är många våldsförmer som studenterna ska få kunskap om.

Kartläggningen visar också att det finns en oro från utbildningsanordnare gällande detaljstyrning av utbildningar från politikens håll. Tillägget av enstaka examensmål kan också leda till stoffträngsel, att utbildningen blir för omfattande i förhållande till sin längd enligt svar i kartläggningen.

⁹ UKÄ (2022:19) *Rapport Hur mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer beaktas i högre utbildning.*

3. RESULTAT AV INSATSERNA

Sedan hösten 2019 har lärare och utbildningsansvariga erbjudits kompetenshöjande tematiska kurser inom området mäns våld mot kvinnor. Deltagarna har dels fått kunskap inom ett specifikt temaområde, dels fått ta del av hur undervisning kan läggas upp utifrån ett särskilt tema.

Utbildningsinsatser

Under året har Jämställdhetsmyndigheten fortsatt samverka med fyra lärosäten som tidigare tagit fram kurser inom ramen för uppdraget. Fyra olika kurser har under året erbjudits lärare och kursansvariga, vid minst ett tillfälle.

- Högskolepedagogisk kurs om kunskapsområdet ”Teoretiska perspektiv på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom professionspraktik och forskning 5 hp, Göteborgs universitet.
- Att examinera och inkludera kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck 3 hp, Marie Cederschiölds högskola.
- Att undervisa om våld mot barn i universitets- och högskolans utbildningar 3 hp, Barnafriad vid Linköpings universitet.
- Basmodulen av högskolepedagogisk kurs om kunskapsområdet ”Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer” för juridiska institutionen, NCK.

Med anledning av pandemin har alla kurser genomförts digitalt. De ursprungliga kurserna har bearbetats för att fungera i distansundervisning. Några kursledare har innan kursstart uppmanat deltagarna att ta del av förinspelade föreläsningar alternativt att gå en specifik kurs, vilket av flera deltagare i kursutvärdering lyfts som positivt.

En utmaning har varit ett något sjunkande deltagarantal vilket påverkat genomförandet av kurser negativt, eftersom flera av kursernas moment bygger på att studenterna deltar aktivt och kan utbyta erfarenheter med varandra.

Alla kurser har utvärderats, både av deltagarna och de kursansvariga. Utvärderingarna visade samstämmigt att det digitala formatet ökade förutsättningarna för att både ge och delta i utbildningarna. Dock menade flera att de hade föredragit en blandning mellan de digitala tillfällena och någon del som varit på plats. Det sistnämnda skulle öka möjligheterna för erfarenhetsutbyte och diskussion.

Upplägget med digitala seminarier fungerade utifrån förutsättningarna bra och så även interaktionen.

Satsningen av basmodulen för juridiska institutionen vid Göteborgs universitet grundade sig i den basmodul som NCK tidigare tagit fram och genomfört. Huvudsyftet var att ge deltagarna verktyg att själva implementera kursmålet i kursplan, kursmål och undervisning samt att ge deltagarna en gemensam kunskapsgrund att reflektera utifrån. Utbildningsinsatsen utvärderades med goda resultat och deltagarna lyfte som positiva aspekter bland annat fördelen med att hela institutionen fick ta del av utbildningen samt föreläsningarna och workshopen om hur mäns våld mot kvinnor kan integreras inom kurser på juristprogrammet.

Utöver de utbildningar som hållits under året har även NCK erbjudit två temadagar på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten inom ramen för uppdraget. Temadagarna fokuserade på ungas våldsutsatthet samt maskulinitet och våld och hölls digitalt för att möjliggöra ett deltagande för verksamma vid alla lärosäten i landet. Temadagarna utvärderades och majoriteten av de svarande vid båda utvärderingarna tyckte att dagarna hade stimulerat deras intresse för ämnet. I båda utvärderingarna gavs också flera förslag på kommande temadagar, bland annat olika professioners ansvar i arbetet med våldsutsatta samt samtalsmetodik.

Webbstöd

I samarbete med Nationellt centrum för kvinnofrid har Webbstöd för lärosäten färdigställts under året. Webbstödet är placerat på NCK:s hemsida, och är i samma format som Webbstöd för kommuner och Webbstöd för vården. En stor fördel med detta är att stödet är länkat till NCK:s kunskapsbank.

Sedan lanseringen fram till mars 2023 har webbstödet haft 3416 besökare och 7990 sidvisningar.

Kunskapsstödet och utbildningsinsatserna erbjuds främst universitets- och högskolelärare samt annan personal med utbildningsansvar inom de åtta professionsutbildningarna men är öppet för alla att använda och inspireras av. För att nå målet om ett långsiktigt och hållbart stöd kan webbstödet dels användas som en högskolepedagogisk kunskapsbank med fördjupningar i de olika våldsformerna som examensmålet innehåller, lärande exempel från de olika programmen och exempel på hur examensmålet kan brytas ner till explicita lärandemål, dels bidra med information om hur undervisning samt examination kan utformas.

Webbstrukturen har utformats i enlighet med NCK:s övriga kunskapsbank och webbstöd. Webbstödets utformning tar särskilt hänsyn till målgruppen, verksamma vid lärosäten i Sverige. Samtidigt behöver hänsyn tas till tillgänglighet och språk då webbstödet är öppet för alla.

4. SLUTSATSER

Sammantaget ser Jämställdhetsmyndigheten att det stöd som erbjudits under året fortsatt har stärkt lärosätenas förutsättningar att implementera examensmålet om att visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Dock finns fortsatt utmaningar att arbeta med under uppdragets sista fas.

Processtöd till lärosäten

Jämställdhetsmyndigheten kommer tillsammans med NCK att undersöka intresset för riktat processtöd till vissa lärosäten. Jämställdhetsmyndigheten gör bedömningen att ett sådant stöd kan skapa goda förutsättningar för lärosätena i utformandet av arbetet med examensmålet. Processtödet kommer att arbetas fram i samverkan med respektive lärosäte. Syftet är att erbjuda ett flexibelt alternativ till utbildningsinsatserna.

Webbstöd för lärosäten

Utveckling av webbstöd för lärosätena kommer att fortsätta ske under året och insatser som genomförs inom uppdraget kommer utvärderas och publiceras som exempel på webbstödet. Att webbstödet är öppet för både verksamma inom de professionsutbildningar som fått examensmål om mäns våld mot kvinnor samt verksamma inom övriga professionsutbildningar och yrkesverksamma generellt ses av utbildningsanordnare som positivt. Jämställdhetsmyndigheten bedömer att detta kan ha en god effekt på samhällsnivå för spridning av kunskap om behovet av utbildning om mäns våld mot kvinnor inom utbildningsväsendet. Jämställdhetsmyndigheten ser ett behov av en översyn av vilka utbildningar både på universitetsnivå samt gymnasial nivå som också skulle kunna inkludera examensmålet för att ytterligare förstärka samhällets arbete med frågorna.

Då myndighetens ambition är att webbstödet på sikt ska ersätta de utbildningsinsatser som Jämställdhetsmyndigheten har erbjudit sedan 2019, kommer särskild hänsyn tas till att dessa områden och moment inkluderas vid produktion av nytt material, såsom bilder, filmer och illustrationer.

Webbstödet kommer, förutom att erbjuda kunskap om våld, även att ge kunskap om examensmålet, dess bakgrund, syfte och innehåll samt fördjupade kunskaper och färdigheter inom program och kursutveckling inom våldsområdet.

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att detta har stor betydelse för att utbildningarna ska hålla sådan kvalitet att studenter får den kunskap som är nödvändig för att hantera området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i sina kommande professioner.

Fortsatta utbildningsinsatser

Deltagarantalet till erbjudna kurser har minskat. Orsakerna till detta kan vara flera. Pandemins effekter har börjat avta, men för vissa arbetsplatser kan verksamheten fortfarande påverkas. Jämställdhetsmyndighetens uppföljning av jämställdhetsintegrering inom akademien visar att lärosäten i högre utsträckning än andra myndigheter

anger att pandemin påverkat verksamheten på ett negativt sätt ¹⁰, vilket även kan påverka möjligheterna att ta del av fortbildning. Minskningen kan även tyda på att basbehovet av en grundkunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer för närvarande är tillgodosett för målgruppen. Ytterligare en aspekt kan vara att tidsplaneringen för fortbildning på lärosäten görs med mycket lång framförhållning, medan kurserbjudanden inom uppdraget har betydligt snävare tidsramar vilket kan påverka lärosätenas möjligheter att delta.

Mot bakgrund av det minskade deltagandet i kurser valde myndigheten att under 2022 testa en programspecifik baskurs vid juridiska institutionen i Göteborg där genomförandet gav myndigheten kunskap och ett underlag vid framtida utformning av fler programspecifika insatser. Under 2023 kommer därför NCK inom ramen för uppdraget ta fram och erbjuda en programspecifik baskurs riktad mot sjuksköterskeprogrammen. Jämställdhetsmyndigheten gör bedömningen att det finns ett intresse hos utbildningsanordnare för denna typ av stöd framgent. Kursen teoretiska perspektiv på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation vid GU som varit en välbesökt kurs kommer att fortsatt erbjudas under året. Kursen erbjuds digitalt. Jämställdhetsmyndigheten gör bedömningen att denna webbkurs framöver kan vara ett viktigt komplement till webbstödet.

Jämställdhetsmyndigheten planerar att erbjuda kurserna som tidigare hållits med fokus på våld mot barn, särskild utsatthet samt hedersrelaterat våld och förtryck där myndigheten ser ett fortsatt långsiktigt behov av fortbildning.

Intern samverkan för implementering i ordinarie struktur

Under året kommer myndigheten internt att arbeta tillsammans med uppdrag om jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet. Detta för att stödja en utveckling mot att examensmålet ses som en del av arbetet för jämställdhetsintegrering och därmed ordinarie verksamhet på berörda lärosäten. Som ett led i detta arbete kommer Jämställdhetsmyndigheten att undersöka möjligheten att besöka lärosäten och samtala om vad som fungerat bättre och sämre med examensmålet och fånga upp lärosätenas önskan om stöttning i utvecklingsarbetet.

Uppföljning av examensmålets effekter

När uppdraget slutrapporteras 2024 har de första läkarna tagit examen inom ramen för examenmålet införande. Deras utbildning är den längsta av de utbildningar som omfattas av det nya examensmålet. Det innebär att alla de åtta programmen har examinerat studenter. Då finns en möjlighet att göra dels en uppföljning av hur samtliga program har implementerat examensmålet, dels en kvalitetsuppföljning för att klarlägga hur examensmålets bredd inkluderats. Det är även av vikt att undersöka om examensmålet har haft någon effekt och om första nivån av de tre målnivåer som styrs av högskoleförordningen¹¹ räcker för alla program eller om något program behöver utökas med ytterligare målnivå.

¹⁰ Jämställdhetsmyndigheten (2022:17) *Hållbara resultat för en jämställd akademi*.

¹¹ Högskoleförordning (1993:100)

Jämställdhetsmyndigheten vill lyfta fram behovet av ett fortsatt långsiktigt stöd för att lärosätena fullt ut ska implementera examensmålet om att visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. För att nå detta bör

- webbstödet för lärosäten uppdateras löpande med nya rekommendationer på kurslitteratur och aktuell forskning inom ämnesområdet. Detta innebär ett nytt ansvarsområde för NCK.
- det genomförs en utvärdering av examensmålet efter 2024, då alla program med examensmålet examinerat studenter. Utvärderingen bör genomföras av en aktör som har bred kunskap om examensmålet, förslagsvis Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och fokusera på de åtta utbildningar som har examensmålet. Jämställdhetsmyndigheten skulle inom ramen för ett sådant uppdrag kunna bidra med ett gediget kunskapsunderlag genom de erfarenheter som uppdraget gett samt genom de studier som gjorts inom uppdraget.

Jämställdhetsmyndigheten vill också uppmärksamma att när lärosätena har implementerat examensmålet, är en rekommendation för det fortsatta arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer att lärosätena även påbörjar inkludering av frågorna som en arbetsmiljöfråga och ur ett arbetslivsperspektiv.

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se